

4. Tykhonova, N.V. and Bondar, A.S. (2014), "Udoskonalennya fizkul'turno-sportyvnoyi dozvil'yevoy diyal'nosti ditey ta molodi v pozashkil'nykh navchal'nykh zakladakh" [Improvement of physical culture and sports leisure activity of children and youth in out-of-school educational establishments], *Slobozhans'kyi naukovo-sportyvnyy visnyk*, vol. 43, no. 5, pp. 77–81.
5. Sawyer, S.M., Afifi, R.A., Bearinger, L.H., et al. (2012), "Adolescence: a foundation for future health", *Lancet*, vol. 379, pp. 1630–40.
6. Tammelin, T., Näyhä, S., Hills, A.P., and Järvelin, M.-R. (2003), "Adolescent participation in sports and adult physical activity" *American Journal of Preventive Medicine*, vol. 24, is. 1, pp. 22–28.
7. Blumenthal, J.A., Babyak, M.A., Doraiswamy P.M., et al. (2007), "Exercise and pharmacotherapy in the treatment of major depressive disorder, *Psychosomatic Medicine*, vol. 69, is. 7, pp. 587–596.
8. Gore, F.M., Bloem, P.J.N., Patton, G.C., et al. (2011), "Global burden of disease in young people aged 10–24 years: a systematic analysis", *Lancet*, vol. 377, pp. 2093–102.
9. Mynarski, W., Rozpara, M., Królikowska, B., et al. (2012), *Jakościowe i ilościowe aspekty aktywności fizycznej*, Politechnika Opolska, Opole, Poland.
10. Kavetsos, G. (2011), "The impact of physical activity on employment", *Journal of Socio-Economics*, vol. 40, is. 6, pp. 775–779.
11. Markova, E. and Black, R. (2007), *East European immigration and community cohesion*, Joseph Rowntree Foundation, York.
12. Morgan, S. (2013), "The premier league. A commitment to social responsibility" from *Routledge Handbook of Sport and Corporate Social Responsibility*, New York, pp. 251–262.
13. Farrell, W.C., Johnson, J.H., Sapp, M., et al. (1996), "Redirecting the lives of urban black males", *Journal of Community Practice*, vol. 2, is. 4, pp. 91–107.
14. What's the better life index?, available at <http://www.oecdbetterlifeindex.org>.

УДК 796.09 : 796.8

Артур Палатний

СТРУКТУРА РОЗПОДІЛУ НАГОРОД В СПОРТИВНИХ ЄДИНОБОРСТВАХ У ПРОГРАМАХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР

У статті з'ясовано структуру розподілу нагород в спортивних єдиноборствах у програмах Олімпійських ігор на сучасному етапі розвитку олімпійського спорту. Упродовж сучасного етапу розвитку олімпійського спорту вона не є однорідною. Системними чинниками її формування варто вважати: введення до програми нових видів спорту; проведення змагань з видів спортивних єдиноборств серед жінок: фехтування (1924), дзюдо (1992), тхеквондо (2000), боротьба вільна (2004), бокс (2012), карате (2020); загальне збільшення комплектів нагород з 4 (1896, Афіни) до 63 (2016, Ріо-де-Жанейро). Інноваційні зміни у період 2000–2016 років пов'язані зі оптимізацією кількості комплектів нагород, стратегічною політикою гендерного урівноваження видів змагань у спортивних єдиноборствах, включення нових видів спорту на паритетних засадах щодо кількості комплектів нагород для чоловіків та жінок.

Ключові слова: структура, спортивні єдиноборства, нагороди, програма, Ігри Олімпіад.

The article describes the structure of awards amount and their distribution in combat sports in the programs of Olympic Games at the present stage of Olympic sport development. During the current stage of Olympic sports development it is not homogeneous. System factors of its formation should be considered: introduction to the program of new sports; conducting competitions in combat sports for women: fencing (1924), judo (1992), taekwondo (2000), wrestling (2004), boxing (2012), karate (2020); awards sets total increase from 4 (1896, Athens) to 63 (2016, Rio de Janeiro). Innovative changes during the years 2000–2016 related to the optimization of the number of awards sets, the strategic policy of gender balance in the types of combat games competitions, including new sports on equal basics by the number of awards sets of for men and women.

Keywords: structure, combat sports, awards, program, Olympic Games.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Історичні аспекти розвитку олімпійського спорту постійно перебувають в полі зору науковців галузі фізичної культури та спорту національного та міжнародного рівня [1, 2]. Значна частина наукових питань, що піднімаються присвячені актуалізації цінностей Олімпізму як системоутворювального чинника міжнародного спортивного (олімпійського) ру-

ху). Безпосередні дослідження щодо програм Ігор Олімпіад мають виражений узагальнюючий характер. Це, певною мірою, ускладнює розуміння розвитку та місця в програмі Ігор Олімпіад окремих видів спорту чи їх груп. Наявні дані мають вибіркового характер та присвячені окремим видам спорту. Зокрема поза увагою дослідників залишаються питання структури медального заліку у спортивних єдиноборствах [1, 2, 3, 4, 8].

Проведений попередній пошук дав нам підстави стверджувати, що наявна в різних джерелах (наукова та методична література, мережа Інтернет) інформація має здебільшого науково-публіцистичний чи довідковий характер. Цілісні науково обгрунтовані дослідження з зазначеної проблематики відсутні. Однак варто відмітити роботи ряду науковців, в межах яких були розглянуті питання структури програм Ігор Олімпіад різних років та зроблено спробу їх аналізування. Беззаперечно фундаментальні роботи виконані під керівництвом та за активної участі провідних фахівців галузі фізичної культури Національного університеті фізичного виховання та спорту України, зокрема проф. В.М.Платоновим, М.М. Булатовою [8], президента Національного Олімпійського комітету України, героя України С.Н. Бубкою [1], проф. Львівського державного університету фізичної культури О.М. Вацебою [2, 3], науковцем із значним спортивним досвідом Е.Г. Исинбаєвою [4].

Серед інших даних виокремлено розв'язання локальних наукових завдань із висвітлення історичних особливостей розвитку боротьби самбо і дзюдо [7], аналіз техніко-тактичних дій на Іграх Олімпіад та відповідно до змін правил змагань [5, 6], еволюційних особливостей окремих видів спортивних єдиноборств [10, 11].

Таким чином актуальним науковим питанням залишається з'ясування місця групи спортивних єдиноборств у програмах Ігор Олімпіад.

Мета дослідження – з'ясувати структуру розподілу нагород в спортивних єдиноборствах у програмах Олімпійських ігор на сучасному етапі розвитку олімпійського спорту.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети під час дослідження використали теоретичний аналіз науково-методичної літератури і джерел інформаційної мережі Інтернет, документальних матеріалів (програм Ігор Олімпіад), методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. На підставі проведеного аналізу наукової та методичної літератури, джерел з інформаційної мережі Інтернет нами виявлено, що формування структури медального заліку в спортивних єдиноборствах в межах програми Ігор Олімпіад мало ряд характерних особливостей, які спостерігалися упродовж сучасного періоду розвитку Олімпійських ігор (табл.1).

Для усіх видів спортивних єдиноборств, які станом на 2016 рік були включені до програми Ігор Олімпіад є характерним те, що введення змагань відбувалося за певний час до створення міжнародної федерації з виду спорту. Це згідно наявний правил включення виду спорту до програми Ігор Олімпіад є неможливим. Так, розвиток фехтування, яке на сьогодні включає в себе три види зброї (рапіра, шабля та шпага) перебуває під опікою Міжнародної федерації фехтування (FIE). Вона створена в 1913 році.

Міжнародна федерація асоціацій боротьби (FILA) створена 1912 року. В програму Ігор Олімпіад цей вид спорту був включений в 1904 року на Іграх III Олімпіади (Сент-Луїс, США). Змагання з боротьби греко-римської включено до програми Ігор I Олімпіади (Афіни, 1896 р.), боротьби вільної – Ігор III Олімпіади (1904, Сент-Луїс, США).

Бокс вперше включено до програми Ігор III Олімпіади (Сент-Луїс, 1904). Проте Міжнародна федерація любительського боксу (AIBA) була заснована в 1946 році. Утвердження цього виду спорту в програмі Ігор Олімпіад пов'язане із збільшенням кількості нагород, що розігрувалися в різних вагових категорія.

Таблиця 1

Розподіл комплектів нагород, розіграних у спортивних єдиноборствах на Іграх Олімпіад

Рік проведення Ігор Олімпіад	Спортивні єдиноборства						Загалом
	Фехтування	Боротьба греко-римська	Боротьба вільна	Бокс	Дзюдо	Тхеквондо	
1896, Афіни	3	1	–	–	–	–	4
1900, Париж	7	–	–	–	–	–	7
1904, Сент-Луїс	5	–	7	7	–	–	19
1908, Лондон	4	4	5	5	–	–	18
1912, Стокгольм	5	5	–	–	–	–	10
1920, Антверпен	6	5	5	8	–	–	24
1924, Париж	6+1*	6	7	8	–	–	28 (27+1*)
1928, Амстердам	6+1*	6	7	8	–	–	28 (27+1*)
1932, Лос-Анджелес	6+1*	7	7	8	–	–	29 (28+1*)
1936, Берлін	6+1*	7	7	8	–	–	29 (28+1*)
1948, Лондон	6+1*	8	8	8	–	–	31 (30+1*)
1952, Гельсінкі	6+1*	8	8	10	–	–	33 (32+1*)
1956, Мельбурн	6+1*	8	8	10	–	–	33 (32+1*)
1960, Рим	6+2*	8	8	10	–	–	34 (32+2*)
1964, Токіо	6+2*	8	8	10	4	–	38 (36+2*)
1968, Мехіко	6+2*	8	8	11	–	–	35 (33+2*)
1972, Мюнхен	6+2*	10	10	11	6	–	45 (43+2*)
1976, Монреаль	6+2*	10	10	11	6	–	45 (43+2*)
1980, Москва	6+2*	10	10	11	8	–	47 (45+2*)
1984, Лос-Анджелес	6+2*	10	10	12	8	–	48 (46+2*)
1988, Сеул	6+2*	10	9	12	7	–	46 (44+2*)
1992, Барселона	6+2*	10	10	12	7+7*	–	54 (45+9*)
1996, Атланта	6+4*	10	10	12	7+7*	–	56 (45+11*)
2000, Сідней	6+4*	8	8	12	7+7*	4+4*	60 (45+15*)
2004, Афіни	6+4*	7	7+4*	11	7+7*	4+4*	61 (42+19*)
2008, Пекін	5+5*	7	7+4*	11	7+7*	4+4*	61 (41+20*)
2012, Лондон	5+5*	7	7+4*	10+3*	7+7*	4+4*	63 (40+23*)
2016, Ріо-де-Жанейро	5+5*	6	6+6*	10+3*	7+7*	4+4*	63 (38+25*)

Примітка. * – комплекти нагород, що розігруються серед жінок.

Міжнародна федерація дзюдо (IJF) створена в 1951 році. В олімпійську програму цей вид спорту включено в 1964 році (Ігри XIX Олімпіади, Токіо).

За розвиток тхеквондо як самостійного виду спорту відповідає Міжнародна федерація тхеквондо (WTF), створена в 1973 році [8].

Упродовж перших двох ігор олімпіад програма зі спортивних єдиноборств не була надто насиченою. Змагання були представлені виключно двома видами спорту, це фехтування та боротьба греко-римська. Змагання проводилися серед чоловіків. Номенклатуру змагань, на наш погляд, можна пояснити кількома чинниками. Серед них те, що фехтування, станом на кінець XIX століття вважалося одним із привілейованих офіцерських видів єдиноборств, боротьба (греко-римська) за ідейним походженням асоціювалася з Давньогрецьким періодом олімпійських ігор та етнічно була близькою

до місця проведення Ігор I Олімпіади, і водночас інші види єдиноборств ще повною мірою не набули популярності.

Це, частково підтверджується тим, що на Іграх II Олімпіади (1900, Париж) змагання з боротьби греко-римської були виключені з програми та водночас значно збільшена кількість комплектів нагород, що розігрувалися в змаганнях фехтування з 3 до 7 комплектів.

Однією з найбільш новаторських, станом на початок XX століття варто вважати програму Ігор III Олімпіади (1904, Сент-Луїс). На цих іграх було зроблено кілька змін, які загалом вплинули на частку спортивних єдиноборств та їхній розвиток у межах програм Ігор Олімпіад. Перш за все було включено до програми два нових, на той час, види спорту – боротьба вільна та бокс. З цих видів спорту було одразу запропоноване проведення змагань за значною кількістю вагових категорій (по сім з кожного виду спорту). На наш погляд це засвідчує. Що організатори змагань в Сент-Луїсі в першу чергу орієнтувалися на попит серед населення певного регіону (країни) та на можливість забезпечення певного рівня видовищності змагань загалом. Це також підтверджується тим, що до програми змагань не було повернуто боротьби греко-римської, так як для пересічного глядача особливості змагальної діяльності цих двох видів спорту не є видимими. Важливим моментом для аналізування програми в частині спортивних єдиноборств ж збільшення на 12 кількості комплектів нагород, що розігрувалися, порівняно із попередніми Іграми II Олімпіади (1900, Париж).

На наступних, Іграх IV Олімпіади (1908, Лондон) організатори змагань підійшли більш виважено та консервативно. Програма змагань в частині спортивних єдиноборств містила уже всі наявні на той час види спорту (фехтування, боротьба греко-римська, вільна, бокс). Це вказує на набуття популярності цією групою видів спорту. Окрім цього формування програми є більш рівномірним, для фехтування це чотири види змагань, а для інших видів спорту (боротьба греко-римська та вільна і бокс) це 4–5 вагових категорій.

В частині спортивних єдиноборств дещо провальним можна вважати Ігри V Олімпіади (1912, Стокгольм). На цих змаганнях відбулося різке зменшення кількості комплектів нагород з видів спорту, які входять до групи спортивних єдиноборств з паралельним зменшенням самих видів спорту. Було залишено змагання лише з фехтування та боротьби греко-римської (по 5 комплектів нагород). Причинами цього ми вбачаємо низку соціально-політичних та економічних чинників, які сформувалися на той момент у Швеції.

Тривала перерва та відсутність наступних Ігор Олімпіад в 1916 році, зміна політичної картини світу позначилися на змісті програми Ігор VII Олімпіади (1920, Антверпен). Позитивним щодо спортивних єдиноборств варто вважати повернення до програми змагань та загалом збільшення кількості комплектів нагород з видів спорту. Програма Ігор VII Олімпіади містила усі популярні на той час види спорту (фехтування, боротьба греко-римська і вільна, бокс), а кількість нагород була збільшена до 24 із практично рівномірним розподілом серед фехтування та видів боротьби (5–6 комплектів нагород) та більшими акцентами щодо боксу (8 комплектів нагород). Це вказує, що локально бокс зазнає суттєвої популяризації в групі спортивних єдиноборств.

Наступні Ігри VIII Олімпіади (1924, Париж) мали також вагоме значення в розвитку спортивних єдиноборств. На цих змаганнях вперше до програми було включено змагання серед жінок з фехтування. Незважаючи на те, що в інших групах видів спорту змагання серед жінок проводилися з 1900 року, в спортивних єдиноборствах до 1924 року змагалися виключно чоловіки. Також на цих змаганнях було вирівняно види спор-

ту в групі спортивних єдиноборств за кількістю розіграних комплектів нагород (в межах від 6 – боротьба греко-римська до 8 – бокс).

Упродовж наступного більш тривалого періоду, який можна позначити змаганнями Ігор IX–XI Олімпіади (1928, Амстердам; 1932, Лос-Анджелес; 1936, Берлін) програма змагань за видами спортивних єдиноборств залишалася відносно сталою. Загальна кількість нагород, що розігрувалися становила 28–29 комплектів, серед них лише один був призначений для змагань серед жінок. Розподіл за окремими видами спорту також не зазнавав суттєвих змін. Фактично до початку Другої світової війни для фехтування, боротьби вільної та боксу розігрувалося відповідно 7, 7 та 8 комплектів нагород. Лише для боротьби греко-римської було збільшено на один комплект в 1932 році (Лос-Анджелес).

Зрозуміло, що тривалий період політичної, економічної нестабільності у світі спровокований військовим конфліктом світового масштабу міг позначитися на підходах, що існували до формування програм Ігор Олімпіад та й загалом проведення цього соціального явища. Проте, по завершенні Другої світової війни на момент проведення Ігор XI V Олімпіади (1948, Лондон) можна засвідчити стабільність популярності видів спортивних єдиноборств включених до програми змагань. Незважаючи на наявну переоцінку цінностей в суспільстві усі види (фехтування, боротьба греко-римська та вільна, бокс) були залишені в програмі. Окрім цього змагання в межах цих видів спорту були розширені до восьми комплектів нагород, за виключенням фехтування (залишено 7 комплектів нагород).

На наступних Іграх XV Олімпіади (1952, Гельсінкі) було засвідчено підвищення зацікавленості та популярності боксу, що підтверджено змінами та доданням до програми (змінюю) кількості вагових категорій з 8 до 10, та відповідно кількості комплектів нагород.

Спостереження за змінами кількості нагород дали нам підстави стверджувати про наявний ще один сталий період 1952–1960 рр. У цьому періоді кількість нагород за усіма видами спорту віднесеними до спортивних єдиноборств залишалася відносно сталим (33–34 комплекти нагород). Важливим моментом цього періоду вважаємо збільшення у 1960 р. (Рим, Ігри X VII Олімпіади) у фехтуванні кількості змагань серед жінок (до 2 видів).

Однак більш прогресивними для спортивних єдиноборств виявилися Ігри XVIII Олімпіади (1964, Токіо). Це позначилося безпосереднім проведенням в межах програми змагань з дзюдо. Беззаперечно, що ідейними лідерами щодо включення цього виду спорту до програми Ігор Олімпіад можна вважати представників Японії. Однак, незважаючи на це включення цього виду до програми Ігор Олімпіад передбачало ще низку складних вимог.

Цей факт дозволив довести кількість комплектів нагород, що були розіграні в спортивних єдиноборствах до 38, з яких 2 комплекти розігрувалися серед жінок. Спостерігалася відносна пропорційність розподілу комплектів нагород між різними видами спорту, однак для “традиційних” видів було розіграні в межах 8–10 комплектів нагород, а для відносно “молодого” виду спорту – дзюдо лише чотири комплекти нагород і лише серед чоловіків.

Незначних змін зазнала програма Ігор XIX Олімпіади (1968, Мехіко) у “традиційних” видах спортивних єдиноборств. Разом із тим на період цієї олімпіади з програми було виключено дзюдо, яке згодом повернулося. Ці Ігри Олімпіад не позначилися на частині програми пов’язаній зі спортивними єдиноборствами.

Важливі зміни відбулися на наступних Іграх XX Олімпіади (1972, Мюнхен). Відзначено різке збільшення кількості розіграних комплектів нагород для групи спортив-

них єдиноборств. Це є початком чергового відносного плато, яке охоплює період з 1972 до 1988 роки та відповідні змагання Ігор Олімпіад. Загальна кількість нагород в 1972 році була збільшена на 10 комплектів нагород та доведена до 45. Сталі показники кількості нагород спостерігалися для більшості видів спортивних єдиноборств. Виключення склали дзюдо, де кількість комплектів нагород була поступово збільшена з 6 до 8, бокс – де відбувалися коливання кількості вагових категорій (в межах 11–12) та боротьби вільної – 10–9 комплектів нагород.

Загальна кількість комплектів нагород, що розігрувалася серед представників спортивних єдиноборств за 1972–1988 роки дещо зросла та становила 46 комплектів, з яких лише два були розіграні серед жінок.

Наступний суттєвий приріст кількості комплектів нагород розіграних серед представників спортивних єдиноборств спостерігається в 1992 році на Іграх XXV Олімпіади (Барселона). Зафіксовано, що розіграні 54 комплекти нагород. Характерними особливостями цих змагань є те, що збільшенні кількості нагород спричинене не змінами вагових категорій чи видів змагань, а значним розширенням програми змагань для жінок, зокрема в дзюдо. На відміну від інших видів спорту зміна політики Міжнародного Олімпійського комітету позначилася прогресивним введенням до програми змагань із дзюдо для жінок у семи вагових категоріях. Ця тенденція була продовжена на змаганнях Ігор XXVI Олімпіади (1996, Атланта) за рахунок збільшення кількості комплектів нагород (розширення програми змагань) серед жінок з двох до чотирьох видів.

На наш погляд зазначена тенденція зберігається і в подальшому. Починаючи з 2000 року (Ігри XXVII Олімпіади, Сідней) і до 2016 року (Ігри XXXI Олімпіади, Ріо-де-Жанейро) кількість комплектів нагород розіграних серед жінок постійно зазначало збільшення, що склало станом на 2016 р. 25 комплектів нагород [1, 2, 8, 12, 13].

Однак поряд із тим, при загальному незначному збільшенні кількості комплектів нагород (з 60 до 63 комплектів нагород) та введені нового виду спорту (тхеквондо) із 8 (4 для чол. Та 4 для жін.) самостійними комплектами нагород, компенсаторні зміни зафіксовані для кількості дисциплін (видів) змагань.

За рахунок інноваційних змін у період 2000–2016 років було дещо зменшено кількість комплектів нагород для змагань у боротьбі греко-римській (до 6 вагових категорій), зроблено перерозподіл нагород у видах фехтування (до 5 для чоловіків та 5 для жінок), боротьби вільної (до 6 для чоловіків та 6 для жінок), боксу (до 10 для чоловіків та 3 для жінок).

Нами виявлено закономірності, згідно яких станом на 2016 рік, у програмі Ігор Олімпіад проводиться стратегічна політика із гендерного урівноваження видів змагань у спортивних єдиноборствах. Також, можна стверджувати, що включення нових видів спорту відбувається одразу на паритетних засадах в кількості комплектів нагород між чоловіками та жінками, що спостерігається на прикладі дзюдо, тхеквондо та передбачається для карате (2020, Токіо).

Таким чином на Іграх XXXI Олімпіади (2016. Ріо-де-Жанейро) зафіксовано змагання із шести видів спорту, що за структурою та змістом (специфікою) змагальної діяльності належать до спортивних єдиноборств. У них розігрується 63 комплекти нагород, в структурі яких 38 – серед чоловіків та 25 – серед жінок.

Проте можна стверджувати, що подальші зміни програми у частині спортивних єдиноборств є неминучими, що відображено у перспективах на Ігри XXXII Олімпіади (2020, Токіо) [9].

До сукупності спортивних єдиноборств на Іграх XXXI Олімпіади (Токіо, 2020 р.) згідно рішення МОК додається новий вид спорту – карате. Також зміни повин-

ні відбулися в змаганнях із дзюдо, де пройдуть змішані командні змагання. У змаганнях із фехтування рішенням виконкому МОК додані командна рапіра у жінок і командна шабля у чоловіків. Виконком Міжнародного олімпійського комітету також прийняв рішення про збільшення кількості вагових категорій у боксі в програмі змагань серед жінок з трьох до п'яти, скоротивши кількість чоловічих категорій з десяти до восьми [9].

Висновки.

1. Структура комплектів нагород розіграних у спортивних єдиноборствах на Іграх Олімпіад упродовж сучасного етапу розвитку олімпійського спорту не є однорідною. Системними чинниками її формування варто вважати:

а) введення до програми нових видів спорту (окрім наявних у 1896 р. на Іграх I Олімпіади, Афіни – фехтування та боротьби греко-римської) у 1904 р. – боротьби вільної та боксу (Ігри III Олімпіади, Сент-Луїс), у 1964 р. – дзюдо (Ігри XVIII Олімпіади, Сент-Луїс), у 1996 р. – тхеквондо (Ігри XXVI Олімпіади, Атланта) та 2020 р. – карате (Ігри XXXII Олімпіади, Токіо);

б) змагань з видів спортивних єдиноборств серед жінок: фехтування (1924, Ігри VII Олімпіади, Париж); дзюдо (1992, Ігри XXV Олімпіади, Барселона); тхеквондо (2000, Ігри XXVII Олімпіади, Сідней); боротьба вільна (2004, Ігри XXVIII Олімпіади, Афіни); бокс (2012, Ігри XXX Олімпіади, Лондон); карате (2020, Ігри XXXII Олімпіади, Токіо);

в) загальне збільшення комплектів нагород з 4 (Ігри I Олімпіади, 1896, Афіни) до 63 (Ігри XXXI Олімпіади, 2016, Ріо-де-Жанейро).

2. Інноваційні зміни у період 2000–2016 років пов'язані зі зменшення кількості комплектів нагород для змагань у боротьбі греко-римській (до 6 вагових категорій), перерозподілу нагород у видах фехтування (до 5 для чоловіків та 5 для жінок), боротьби вільної (до 6 для чоловіків та 6 для жінок), боксу (до 10 для чоловіків та 3 для жінок). Станом на 2016 рік, у програмі Ігор Олімпіад характерна стратегічна політика із гендерного урівноваження видів змагань у спортивних єдиноборствах, включення нових видів спорту на паритетних засадах щодо кількості комплектів нагород для чоловіків та жінок.

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення особливостей структури медального заліку у спортивних єдиноборствах у програмах Олімпійських ігор з урахуванням гендерних аспектів та в контексті інноваційних процесів запроваджених Міжнародним Олімпійським комітетом в останні роки.

1. Бубка С. Н. Олімпійський спорт: давньогрецька спадщина та сучасний стан : автореф. дис. на здобуття наук ступеня д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 / С. Н. Бубка ; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – К., 2014. – 35 с.
2. Вацеба О. Специфіка історичного розвитку сучасного спорту як соціального явища / Оксана Вацеба // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2001. – № 18. – С. 21–26.
3. Золоті сторінки Олімпійського спорту України / М. С. Герцик, О. М. Вацеба, О. В. Копій [та ін.] ; за ред. І. Федоренка. – К. : Олімпійська література, 2000. – 192 с
4. Исинбаева Е. Г. Концептуальная модель эволюции современных олимпийских игр : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : 13.00.04 / Исинбаева Елена Гаджиевна ; [Волгогр. гос. акад. физ. культуры] – Волгоград, 2010 - 22 с.
5. Кашевко В. А. Аналіз структури змагальної діяльності і методологія системи навчання складних техніко-тактичних дій у вільній боротьбі / В. А. Кашевко // Молода спортивна наука України. – 2008. – № 1. – С. 150–154.
6. Латишев С. В. Аналіз тактико-технічних дій борців вільного стилю на Іграх XXVI Олімпіади в Атланті / С. В. Латишев // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2000. – № 2–3. – С. 20–23.
7. Марзаганов Х. Т. Історія розвитку боротьби самбо і дзюдо : метод. вказівки / Х. Т. Марзаганов. – Івано-Франківськ : Факел, 2007. – 21 с.

8. Олимпийський спорт : в 2 т. / В. Н. Платонов, С. Н. Бубка, М. М. Булатова [и др.] ; под общ. ред. В. Н. Платонова. – К. : Олимп. л-ра, 2009. – Т. 2. – С. 63–76.
9. П'ять нових видів спорту включено до програми Ігор–2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://noc-ukr.org/news/12903/> (Дата звернення: 5 серпня 2017)
10. Теоретические аспекты техники и тактики спортивной борьбы / под ред. О. Б. Малкова. – М. : Физкультура и спорт, 2006. – 168 с.
11. Brendan Maguirea. American professional wrestling: evolution, content, and popular appeal. *Sociological Spectrum*. 2005, vol.25 (2), pp. 155–176.
12. London–2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.olympic.org/olympic-results?g=London%202012> (Дата звернення: 5 серпня 2017).
13. Rio–2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.olympic.org/rio–2016> (Дата звернення: 5 серпня 2017).

References:

1. Bubka S. N. (2014) Olimpijs'kij sport: davn'ogrec'ka spadshhina ta suchasnij stan ("Olympic sports: Ancient Greek heritage and the present state") Thesis abstract of Dr. Sc., 24.00.01, Nac. un-t fiz. vihovannja i sportu Ukraini, Kyev, 35 p.
2. Vaceba O. (2001) Specifika istorichnogo rozvitku suchasnogo sportu jak social'nogo javishha [Specificity of historical development of modern sport as a social phenomenon]. *Pedagogika, psihologija ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vihovannja i sportu*, Harkiv, № 18, pp. 21–26.
3. Gercik M. S., Vaceba O. M., Kopij O. V. [et al.] (2000) Zoloti storinki Olimpijs'kogo sportu Ukraini [Golden Pages of the Olympic Sports of Ukraine]. *Olimpijs'ka literatura*, Kiev, 192 p.
4. Isinbaeva E. G. (2010) Konceptual'naja model' jevoljucii sovremennyh Olimpijskih igr ("Conceptual model of the evolution of modern Olympic games"), Thesis abstract of Cand. Sc. 13.00.04, Volgogr. gos. akad. fiz. kul'tury, Volgograd, 22 p.
5. Kashevko V. A. (2008) Analiz strukturi zmagal'noi dij'al'nosti i metodologija sistemi navchannja skladnih tehniko-taktichnih dij u vil'nij borot'bi [Analysis of the structure of competitive activities and the methodology of the training system of complex technical and tactical actions in the free struggle], *Moloda sportivna nauka Ukrain*, №1, pp. 150–154.
6. Latishev S. V. (2000) Analiz taktiko-tehnichnih dij borciv vil'nogo stilju na Igrah XXVI Olimpiadi v Atlanti [Analysis of tactical and technical actions of free style wrestlers at the Games of the XXVI Olympiad in Atlanta], *Teorija i metodika fizichnogo vihovannja i sportu*. № 2–3, pp. 20–23.
7. Marzaganov, H. T. (2007) Istorija rozvitku borot'bi sambo i dzjudo : metod. vkazivki [History of the struggle of sambo and judo: method. Instructions]. *Ivano-Frankivs'k : IFNTUNG Fakel*, 21 p.
8. Platonov V.N., Bubka S.N., Bulatova M.M. [et al.] (2009) Olimpijs'kij sport [Olympic sport]. Kiev, Olimp. l-ra, T.2. pp. 63–76.
9. P'jat' novih vidiv sportu vključeno do programi Igor–2020 [Five new sports are included in the 2020 Games] [Electronic resource]. – Access mode: <http://noc-ukr.org/news/12903/> (access date: 5.08.2017).
10. Malkov O. B. (2006) Teoreticheskie aspekty tehniki i taktiki sportivnoj bor'by [Theoretical aspects of the technique and tactics of sports struggle], *Fizkul'tura i sport, Moskov*, 168 p.
11. Brendan Maguirea. American professional wrestling: evolution, content, and popular appeal. *Sociological Spectrum*. 2005, vol.25 (2), pp. 155–176.
12. London–2012. [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.olympic.org/olympic-results?g=London%202012> (access date: 5.08.2017).
13. Rio–2016. [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.olympic.org/rio–2016> (access date: 5.08.2017).

УДК 796.015.132–053.4

Вікторія Пасічник, Мар'ян Пітин

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Метою роботи є визначення вікових особливостей фізичної підготовленості дітей 3–6 років. Дослідження проводилося на базі дошкільних навчальних закладів м. Львова та Львівської області у 2017 році. Усього у дослідженні взяли участь 1188 дітей дошкільного віку, серед них 418 дітей молодшого дошкільного віку (3–4 роки), 350 середнього дошкільного віку (4–5 років) та 420 – старшого дошкільного віку (5–6 років). Встановлено, що обстежувана вибірка дітей характеризується поступовим поліпшенням із віком за всіма показниками фізичної підготовленості. Період від 4–5 до 5–6 років відзначається достовірним зростанням за всіма показниками фізичної підготовленості. Період від 3–4 до 4–5 років